

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

144Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙ (ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΣΩ INTERACTIO), 5.5.2021 -
7.5.2021

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων από τοπική και περιφερειακή σκοπιά»

(2021/C 300/03)

Γενική εισηγήτρια: η κ. Anne KARJALAINEN (FI/PES), Μέλος του δημοτικού συμβουλίου της Κεράβα

Έγγραφο αναφοράς: Αίτηση γνωμοδότησης της Πορτογαλικής Προεδρίας της ΕΕ

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

COM(2021) 102

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις

1. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Πορτογαλική Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπεριέλαβε την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) ως προτεραιότητα στο πρόγραμμά της και εκπόνησε, κατόπιν αιτήματος της Προεδρίας, γνωμοδότηση σχετικά με την τοπική και περιφερειακή προοπτική ενόψει της κοινωνικής συνόδου κορυφής του Πόρτο. Η ΕπΙ θεωρεί σημαντικό να υπάρξει δέσμευση στο υψηλότερο πολιτικό επίπεδο για την προώθηση μιας ισχυρής κοινωνικής Ευρώπης και της ευημερίας των ανθρώπων κατά την τρέχουσα δεκαετία·
2. επικροτεί το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ΕΠΚΔ, το οποίο καθορίζει τις αναγκαίες μακροπρόθεσμες πολιτικές και συγκεκριμένα μέσα για την οικοδόμηση πιο βιώσιμων οικονομικών και κοινωνικών συστημάτων για το μέλλον σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
3. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το σχέδιο δράσης αναγνωρίζει τον ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε πρωτοβουλίες όσον αφορά την υλοποίηση, την ανάπτυξη και την προστιθέμενη αξία τους. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της ζωτικότητας των περιφερειών και στην επίτευξη των ποσοτικών πρωταρχικών στόχων για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική προστασία έως το 2030, υπό την προϋπόθεση ότι διατίθεται επαρκής χρηματοδότηση για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης·
4. επισημαίνει ότι το σχέδιο εφαρμογής θα στηρίξει και θα προωθήσει τις προσπάθειες των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής. Πρέπει να κοιτάξουμε πέρα από την τρέχουσα κρίση και να πραγματοποιήσουμε κοινωνικές επενδύσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης και για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς·
5. σημειώνει ότι η σαφής, συντονισμένη και φιλόδοξη εφαρμογή του ΕΠΚΔ θα συμβάλει στη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ατζέντα 2030 του ΟΗΕ και στους 17 στόχους της για βιώσιμη ανάπτυξη (ΣΒΑ), καθώς και στην κοινωνικά δίκαιη εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας·

6. επισημαίνει ότι κατά τη φάση της εφαρμογής θα καθοριστεί, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, το επίπεδο στο οποίο η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα χρησιμοποιήσουν τα προτεινόμενα μέσα πολιτικής και τα νομοθετικά μέτρα·

Ένωση δυνάμεων στο Πόρτο

7. καλεί τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών που συμμετέχουν στην κοινωνική σύνοδο κορυφής του Πόρτο να αναλάβουν κοινή δέσμευση για την επιτάχυνση της υλοποίησης του ΕΠΚΔ στους τομείς αρμοδιότητάς τους, δίνοντας προτεραιότητα στους πολίτες. Τα περισσότερα από τα εργαλεία για την εφαρμογή των αρχών του πυλώνα είναι υπό τον έλεγχο των κρατών μελών, των περιφερειακών και τοπικών κυβερνήσεων, καθώς και των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Η επιτυχία προϋποθέτει τη δέσμευση και την κοινή ευθύνη των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης και των ενδιαφερόμενων φορέων, με την υποστήριξη των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Οι περιφέρειες και οι δήμοι είναι σε ετοιμότητα να διαδραματίσουν τον ρόλο τους στην οικοδόμηση μιας ισχυρής και ανθεκτικής κοινωνικής Ευρώπης, η οποία θα εγγυηθεί ότι η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση θα είναι δίκαιη και θα διευκολύνουν την ανάκαμψη από την κρίση της νόσου COVID-19, τόσο από οικονομική όσο και από κοινωνική άποψη. Υπάρχει επίσης σαφής δημόσια στήριξη για το θέμα αυτό, καθώς εννέα στους δέκα Ευρωπαίους θεωρούν σημαντική την κοινωνική Ευρώπη⁽¹⁾.

8. τονίζει ότι η Ευρώπη αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη υγειονομική, κοινωνική και οικονομική κρίση αυτής της γενιάς, κατά την οποία δοκιμάζεται η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη. Ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στην απασχόληση, τη φτώχεια και την ψυχική ευεξία των ανθρώπων θα συνεχιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα και θα απαιτήσει κοινωνικές επενδύσεις και επενδύσεις στον τομέα της υγείας από όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, αποτελεσματικούς συνδυασμούς πολιτικής και οικονομικούς πόρους. Οι επενδύσεις και τα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας πρέπει να έχουν ισχυρή κοινωνική διάσταση, να ενισχύουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, να χρηματοδοτούν ποιοτικές θέσεις εργασίας, να βελτιώνουν και να διασφαλίσουν τις δημόσιες υπηρεσίες, να μειώνουν τη φτώχεια και να προωθούν την ισότητα των φύλων. Πρέπει να δοθεί έμφαση στην προστασία ιδίως των πλέον ευάλωτων πολιτών όπως τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, οι μονογονεϊκές οικογένειες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες συμφιλίωσης, τα άτομα με αναπηρία, οι μετανάστες, τα θύματα έμφυλης βίας κ.λπ., και η ανάκαμψη να πραγματοποιηθεί χωρίς αποκλεισμούς και με κοινωνικά δίκαιο τρόπο. Εν προκειμένω έχει μεγάλη σημασία ο θεμελιώδης σεβασμός της οικονομικής ελευθερίας των τοπικών και περιφερειακών αρχών να παρέχουν, να αναθέτουν και να χρηματοδοτούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος·

9. τονίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε σημείο καμπής όπου η νέα σκέψη δεν είναι μόνο δυνατή αλλά και απαραίτητη. Τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας απαιτούν μεταρρυθμίσεις σε έναν κόσμο που διαμορφώνεται από παγκόσμιες megatrends. Οι επενδύσεις στην ευημερία των ανθρώπων, καθώς και η συνεκτίμηση των οφελών της οικονομίας της ευημερίας είναι σημαντικότερες από ποτέ. Η ΕτΠ θεωρεί ότι η κοινωνική σύνοδος κορυφής του Πόρτο αποτελεί σημαντική ευκαιρία για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με κοινούς στόχους που να θέτουν την ευημερία και την ισότητα των πολιτών στο επίκεντρο της πολιτικής, και τα κοινωνικά ζητήματα να αποτελούν μόνιμη προτεραιότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κοινοί στόχοι που θα καθοριστούν στο Πόρτο

10. υποστηρίζει τους τρεις πρωταρχικούς στόχους για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική προστασία που ορίζονται στο σχέδιο δράσης οι οποίοι πρέπει να υλοποιηθούν έως το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας, σύμφωνα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Οι νέοι προτεινόμενοι πρωταρχικοί στόχοι προϋποθέτουν ότι, έως το 2030, τουλάχιστον το 78 % του πληθυσμού της ΕΕ ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να εργάζεται, τουλάχιστον το 60 % όλων των ενηλίκων να παρακολουθεί κατάρτιση κάθε χρόνο και ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού να μειωθεί κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια·

11. επισημαίνει ότι η επίτευξη του στόχου για την απασχόληση σημαίνει δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας, βελτίωση της απασχόλησης των γυναικών, διευκόλυνση της πρόσβασης όλων των νέων στην απασχόληση με ειδική μέριμνα για τους νέους από μειονεκτούσες ομάδες, και διασφάλιση ότι οι ομάδες που υποεκπροσωπούνται στην αγορά εργασίας είναι πλήρως ενσωματωμένες σε αυτήν. Η ΕτΠ υπενθυμίζει ότι η κρίση της νόσου COVID-19 επηρέασε την απασχόληση των γυναικών, των νέων, των μεταναστών και των ατόμων με αναπηρία. Πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όσοι βιώνουν διακρίσεις στον τομέα της απασχόλησης για άλλους λόγους, όπως η ηλικία, η εθνοτική και φυλετική καταγωγή, η θρησκεία ή οι πεποιθήσεις και ο γενετήσιος προσανατολισμός·

12. συμφωνεί ότι οι προτεινόμενες πρωτοβουλίες σχετικά με την απασχόληση και τις συνολικές συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι σημαντικές για την εξασφάλιση καλύτερης προστασίας των εργαζομένων. Οι νέες μορφές απασχόλησης, η κινητικότητα των εργαζομένων, η οικονομία των πλατφορμών, οι ελαστικές ρυθμίσεις ωρών εργασίας και η τηλεργασία απαιτούν διάλογο μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και στενή συμμετοχή στην υλοποίηση του ΕΠΚΔ. Ομοίως διαπιστώνει ότι δυστυχώς, πέραν της αξιολόγησης της εμπειρίας του Ευρωπαϊκού μέσου προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE), στο σχέδιο δράσης δεν προβλέπεται το ενδεχόμενο διαλόγου με θέμα ένα μόνιμο ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλισης κατά της ανεργίας·

(1) Έρευνα του Ευροβαρόμετρου για κοινωνικά ζητήματα, 03/2021.

13. τονίζει ότι η νέα βιομηχανική, κυκλική στρατηγική και η στρατηγική για τις ΜΜΕ, καθώς και η κοινωνική οικονομία, θα στηρίξουν τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Οι στρατηγικές αυτές πρέπει επίσης να μειώσουν το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις πράσινες θέσεις εργασίας·
14. εφιστά την προσοχή στα υφιστάμενα κριτήρια κοινωνικής ευθύνης στις δημόσιες συμβάσεις και στη συνεισφορά τους στην πρόληψη του κοινωνικού ντάμπινγκ. Για τον λόγο αυτό συνιστά οι δημόσιες συμβάσεις να εξαρτώνται περισσότερο από την εφαρμογή δικαιων μισθών και άλλων όρων απασχόλησης που ορίζονται από τον νόμο ή/και τις συλλογικές συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων των αλυσίδων υπεργολαβίας·
15. τονίζει την ανάγκη εξασφάλισης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και την καλύτερη πρόσβαση των γυναικών, που αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των οικογενειακών φροντιστών, στην αγορά εργασίας, με ειδική έμφαση στις μονογονεϊκές και τις πολυμελείς οικογένειες. Η ενίσχυση των ποσοστών απασχόλησης των γυναικών και της ισότητας των μισθών θα βελτιώσει ταυτόχρονα τις συντάξεις των γυναικών, μειώνοντας τον κίνδυνο φτώχειας κατά την ηλικία συνταξιοδότησης·
16. ζητεί να εφαρμοστούν γρήγορα οι εγγυήσεις για τη νεολαία και να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης των νέων ηλικίας 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Με τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων μαθητείας και τη βελτίωση των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης, οι νέοι έχουν περισσότερες ευκαιρίες να βρουν γρήγορα απασχόληση σε τομείς ανάπτυξης, καθώς ειδικά η ανεργία των νέων σημείωσε απότομη αύξηση σε ολόκληρη την Ευρώπη κατά τη διάρκεια της κρίσης της νόσου COVID-19. Ζητεί επίσης να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι ρυθμίσεις για την προώθηση της απασχόλησης των νέων δεν θα μετατραπούν σε επισφαλείς μορφές απασχόλησης·
17. τονίζει ότι η ανάκαμψη από την κρίση της νόσου COVID-19, η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και οι δημογραφικές αλλαγές επηρεάζουν με διαφορετικό τρόπο τις περιφέρειες και τους τομείς της Ευρώπης, κάτι που θα απαιτήσει ανακατανομή του εργατικού δυναμικού και σημαντική επανειδίκευση. Η ΕτΠ καλεί τα κράτη μέλη, τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους να βρουν λύσεις για την πρόσβαση των ενηλίκων στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων, ιδίως των άνεργων μεγαλύτερης ηλικίας, και στην επανειδίκευση, χρησιμοποιώντας ορθές πρακτικές και το σύστημα EASE⁽²⁾·
18. προτείνει οι στόχοι για την εκπαίδευση και τις δεξιότητες να συνδεθούν όχι μόνο με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, αλλά και του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και του ευρωπαϊκού θεματολογίου δεξιοτήτων, ώστε να μην μένει κανείς στο περιθώριο όσον αφορά την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση·
19. επισημαίνει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη πολιτικών που σχετίζονται με τις δεξιότητες και στην παροχή κατάρτισης. Η ΕτΠ ζητεί τη χρήση της μαθητείας στο πλαίσιο του συστήματος EASE⁽³⁾ και του ευρωπαϊκού πλαισίου για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας⁽⁴⁾, προκειμένου να καταστεί δυνατή, ιδίως για τις ΜΜΕ, η προσφορά θέσεων μαθητείας σε νέους και να βελτιωθεί η κατάσταση στην αγορά εργασίας των υποεκπροσωπούμενων ομάδων·
20. υπογραμμίζει τη σημασία της διασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ισότητα των φύλων, με ιδιαίτερη έμφαση στην ένταξη των ευάλωτων γυναικών (θύματα βίας λόγω φύλου, μονογονεϊκές οικογένειες κ.λπ.). Η ισότητα των φύλων, καθώς και η αναγνώριση της πολυμορφίας, πρέπει να ενσωματωθούν στην υλοποίηση του πλάνου·
21. υπενθυμίζει ότι, παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί, η φτώχεια ή ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν έχουν εξαλειφθεί στην Ευρώπη και η πανδημία COVID-19 αναμένεται να επιδεινώσει περαιτέρω την κατάσταση. Ενώ ο στόχος για τη μείωση της φτώχειας θα μπορούσε να είναι πιο φιλόδοξος, ιδίως δεδομένης της κοινωνικής ζημίας που προκαλείται από την πανδημία, η μείωση της φτώχειας κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια — εκ των οποίων τουλάχιστον το ένα τρίτο πρέπει να είναι παιδιά — πρέπει να είναι η κορυφαία προτεραιότητα για τη δεκαετία, πράγμα που απαιτεί να δοθεί έμφαση στα βαθύτερα αίτια της φτώχειας και να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα, με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στις πλέον μειονεκτούσες περιοχές για την καταπολέμησή της. Τα εθνικά συστήματα ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος και οι σχετικές υπηρεσίες υποστήριξης αποτελούν το ύστατο μέσο για την εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης·

(2) Αποτελεσματική ενεργός στήριξη της απασχόλησης (EASE) C(2021) 1372

(3) Ό.π.

(4) Σύσταση του Συμβουλίου για ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας, 2018

22. επισημαίνει την ουσιαστική συμβολή των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο στην τήρηση των βασικών αρχών των κοινωνικών δικαιωμάτων με σκοπό τον μετριασμό των αρνητικών κοινωνικών συνεπειών της πανδημίας. Επομένως, οι υπηρεσίες αυτές είναι ζωτικής σημασίας για να καταστεί η οικονομική ανάκαμψη δικαιότερη και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς, μέσω της υποστήριξης της απασχόλησης, της υγείας και της κοινωνικής ένταξης των πλέον ευάλωτων ατόμων·

23. υπογραμμίζει τη σημασία της αποτελεσματικής εφαρμογής της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά και της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, μέσω εθνικών σχεδίων φροντίδας παιδιών, τα οποία θα παρέχουν ίσες ευκαιρίες για όλα τα παιδιά ώστε να σπάσει ο φαύλος κύκλος της διαγενεακής μεταβίβασης της φτώχειας διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες για παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική φροντίδα προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, υγιεινή διατροφή και εξωσχολικές δραστηριότητες. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, όπως τα άστεγα παιδιά και τα παιδιά χωρίς γονική φροντίδα, με μέλημα να τους παρέχεται φροντίδα εντός της κοινότητας και της οικογένειας και να μην υστερεί κανένα παιδί. Η πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας και διακρίσεων, η προώθηση φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης και η ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών στην κοινωνία αποτελούν επίσης βασικές προτεραιότητες, όπως αναφέρεται ξεκάθαρα και στην νέα ολοκληρωμένη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού· Τα δικαιώματα του παιδιού πρέπει να προστατεύονται και στον ψηφιακό κόσμο·

24. υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι ανάγκες ενός ολοένα γηράσκοντος πληθυσμού και να διασφαλιστεί η ποιότητα ζωής τους· τούτο δε μέσω της κατοχύρωσης του δικαιώματός τους σε ποιοτική κοινωνική, ημερήσια και μακροχρόνια φροντίδα, υπηρεσίες που έχουν πληγεί σοβαρά εξαιτίας της πανδημίας και χαρακτηρίζονται από έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού·

25. επισημαίνει ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες πρέπει να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο ως πάροχοι δημόσιων υπηρεσιών και ότι πρέπει να διατίθενται επαρκείς οικονομικοί πόροι για το σημαντικό αυτό έργο. Οι επενδύσεις σε πράσινες, ψηφιακές και κοινωνικές υποδομές θα μειώσουν τις περιφερειακές ανισότητες και θα βελτιώσουν την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές δημόσιες υπηρεσίες σε αγροτικές περιοχές, σε υποβαθμισμένες αστικές συνοικίες, σε περιφέρειες σε βιομηχανική μετάβαση και σε περιοχές με σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, όπως οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και οι πιο απομακρυσμένες και απόκεντρες περιοχές, όπου η πρόσβαση σε ψηφιακούς πόρους είναι συχνά πιο περιορισμένη·

26. επισημαίνει ότι οι δήμοι και οι κοινότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον πολεοδομικό σχεδιασμό και στην προσφορά δημόσιας, συνεργατικής, βιώσιμης και οικονομικά προσιτής στέγασης. Η παροχή αξιοπρεπούς στέγασης σε όλους, προσαρμοσμένης στις συγκεκριμένες ανάγκες τους, ιδίως στους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρία, πρέπει να αυξηθεί, προκειμένου να ενισχυθεί η ανεξάρτητη διαβίωση και να αποφευχθεί ο ιδρυματισμός τους· πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των πολυμελών και των μονογονεϊκών οικογενειών, των θυμάτων έμφυλης βίας και των νέων που έχουν υπαχθεί σε μέτρα προστασίας κατά την προενηλικιώσή τους. Οι στεγαστικές λύσεις πρέπει να εντάσσονται σε τοπικά αναπτυξιακά σχέδια που θα αποσκοπούν στη δημιουργία συνοικιών με ποιότητα ζωής. Οι χωρίς αποκλεισμούς, προστατευτικές και συμμετοχικές λύσεις θα πρέπει να εφαρμοστούν, όχι μόνο στη στρατηγική της ΕΕ με τίτλο «Κύμα ανακαινίσεων», αλλά και μέσω της ισχυρής δέσμευσης της ΕΕ και των κρατών μελών να κατασκευάσουν νέες κατοικίες, μεταξύ άλλων για μακροπρόθεσμη μίσθωση. Πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στις τοπικές και περιφερειακές αρχές να συνδυάζουν καλύτερα τις διάφορες πηγές χρηματοδότησης και να οικοδομούν βιώσιμα συστήματα στέγασης. Η έλλειψη στέγης πρέπει να αντιμετωπιστεί εν προκειμένω με ολοκληρωμένο και ολιστικό τρόπο, με έμφαση στη βελτίωση των δικτύων υγείας και κοινωνικής υποστήριξης των αστεγών. Για παράδειγμα, η προσέγγιση «προτεραιότητα στη στέγαση» («Housing First») συνέβαλε στη μείωση των μακροχρόνια αστεγών. Συνεπώς, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν στην «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για τους άστεγους». Ως προς τούτο, η ΕτΠ παρατηρεί ότι δυστυχώς το σχέδιο δράσης δεν θέτει ποσοτικούς στόχους για την καταπολέμηση του φαινομένου των αστεγών·

27. υπογραμμίζει ότι οι τοπικοί και οι περιφερειακοί φορείς έχουν σημαντικές δυνατότητες να επηρεάσουν τις εκπομπές τις επόμενες δεκαετίες, μέσω βιώσιμου σχεδιασμού και επενδύσεων όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας, τις κατασκευές και τις μεταφορές. Τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του κύματος ανακαίνισης για την Ευρώπη μπορούν να τονώσουν την απασχόληση, να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και να καταπολεμήσουν την ενεργειακή φτώχεια, υποστηρίζοντας επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος. Για την προστασία των δικαιωμάτων των ενοικιαστών και την αποφυγή του αστικού εξευγενισμού, θα πρέπει να εφαρμόζεται ουδετερότητα ως προς το κόστος στέγασης (συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των ενοικίων, της ενέργειας και των λειτουργικών εξόδων) όταν υπάρχει συμμετοχή του Δημοσίου στο πλαίσιο του Κύματος Ανακαινίσεων·

28. υπενθυμίζει ότι η πανδημία COVID-19 έχει επιδεινώσει περαιτέρω το ψηφιακό χάσμα. Η ΕτΠ προτείνει η «ψηφιακή συνοχή» να προωθηθεί ως στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να τεθούν σε λειτουργία οι ψηφιακές υποδομές που θα επιτρέψουν οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες και η ψηφιακή εκπαίδευση να καταστούν προσιτές σε όλους. Ειδική έμφαση πρέπει να δοθεί στην πρόσβαση των μειονεκτουσών και ευπαθών ομάδων στα ψηφιακά εργαλεία·

Κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων

29. επισημαίνει ότι οι εθνικοί μέσοι όροι των κοινωνικών δεικτών δεν καλύπτουν όλες τις κοινωνικές προκλήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παραπλανητικά αποτελέσματα συγκαλύπτοντας τις κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες που υπάρχουν συχνά στα κράτη μέλη. Ο εδαφικός κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων μπορεί να συμβάλει στη χάραξη μιας ισχυρής περιφερειακής πολιτικής παρακολούθησης που θα διασφαλίζει ότι ο κοινωνικός πυλώνας εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα και ότι οι εδαφικές επενδύσεις είναι προσανατολισμένες στην επίτευξη των αρχών του πυλώνα. Η περιφερειακή παρακολούθηση πρέπει να χρησιμοποιεί δεδομένα που έχουν ήδη συλλεχθεί και να μην συνεπάγεται διοικητικό φόρτο για τις περιφέρειες·

30. θεωρεί αναγκαία την προώθηση μιας ισχυρής, αποτελεσματικής και σαφούς κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων, στην οποία να συμμετέχουν πλήρως τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες· Η ΕτΠ επαναλαμβάνει την σθεναρή της πεποίθηση ότι «οι στόχοι του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, ιδίως η διαμόρφωση αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών και μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, η οποία θα συνδυάζει δράσεις στους τομείς της μετανάστευσης, του ασύλου, της ενσωμάτωσης και της διαχείρισης των συνόρων, μπορούν να επιτευχθούν μόνο από τα κράτη μέλη, εφόσον ενεργούν από κοινού δυνάμει του νομικού πλαισίου του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και εφόσον αναγνωρίζονται καλύτερα τα συμφέροντα και οι δυνατότητές τους στον μηχανισμό αλληλεγγύης»⁽³⁾·

31. επισημαίνει τη σημασία της προσθήκης δεικτών και της χρήσης μέσων που προωθεί η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως ο περιφερειακός δείκτης κοινωνικής προόδου, που να καλύπτουν ευρέως και τις 20 αρχές του κοινωνικού πυλώνα. Η παρουσίαση των στοιχείων για όλους τους δείκτες πρέπει να διαχωρίζεται ανά τομέα ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένου του φύλου, καθώς η ισοτιμία των φύλων αποτελεί γενική αρχή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα. Η ΕτΠ υπογραμμίζει την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης της βάσης γνώσεων και των δεικτών των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, προκειμένου να επιτευχθούν καλύτερα οι στόχοι του πυλώνα. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στη συζήτηση για τη βελτίωση του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων·

Κοινωνικοοικονομική διακυβέρνηση

32. σημειώνει ότι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελούν επί του παρόντος τα βασικά διαδέσμη νομικά μέσα για την ενθάρρυνση, την υποστήριξη και την καθοδήγηση των εθνικών κυβερνήσεων προκειμένου να υλοποιήσουν τις αρχές του ΕΠΚΔ στην Ευρωπαϊκή Ένωση· Η ΕτΠ ζητεί να δοθεί προτεραιότητα στον ΕΠΚΔ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ώστε να διασφαλιστεί ότι η ανάκαμψη από την τρέχουσα κρίση θα είναι πραγματικά χωρίς αποκλεισμούς και θα αντιμετωπίσει τον κοινωνικό αποκλεισμό, τη φτώχεια και την ανισότητα·

33. ζητεί εκ νέου τον καλύτερο συντονισμό των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και ζητεί οι τοπικές και περιφερειακές αρχές να συμμετέχουν πιο ενεργά σε αυτόν τον συντονισμό, μέσω επιμερισμένης διαχείρισης βάσει της αρχής της επικουρικότητας, σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα καθήκοντα στρατηγικού σχεδιασμού και εκτέλεσης πρέπει να ανατίθενται όχι μόνο στα κράτη μέλη αλλά και στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, οι οποίες είναι οι πλέον κατάλληλες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των τοπικών αναγκών και προκλήσεων⁽⁴⁾·

34. ζητεί τη θέσπιση, στο πλαίσιο της βιώσιμης χρηματοδότησης, μιας «κοινωνικής ταξινόμησης» ως μέσου αύξησης των επενδύσεων σε κοινωνικές υποδομές, όπως η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η εκπαίδευση ή η στέγαση. Ένα τέτοιο μέσο θα μπορούσε να συμβάλει στην επίλυση ζητημάτων σχετικών με τη δυνατότητα χρήσης βασικών υπηρεσιών, χάρη στην επιβράβευση της χρήσης των νέων τεχνολογιών και των προσπαθειών για την ανάδειξη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, καθώς και την αντιμετώπιση των ελλείψεων προσωπικού, συντηνοντας παράλληλα στην αναγνώριση των επενδύσεων σε κοινωνικές υποδομές ως πολύτιμων επενδυτικών περιουσιακών στοιχείων·

Χρηματοδότηση

35. ενθαρρύνει τη χρήση του ΕΠΚΔ μέσω του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και του μέσου ανάκαμψης της ΕΕ (Next Generation EU) σε εθνικό επίπεδο, προωθώντας την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ανθεκτικότητα·

36. ενθαρρύνει τις αρχές προγραμματισμού να επισημαίνουν τις δαπάνες στα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία που σχετίζονται με την εφαρμογή του ΕΠΚΔ·

37. ζητεί να διατεθούν περισσότεροι πόροι σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο από εθνικούς προϋπολογισμούς και κονδύλια της ΕΕ, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν τοπικά μέτρα, υπηρεσίες και κοινωνικές επενδύσεις για τη στήριξη ιδίως των πιο ευάλωτων ομάδων, με σεβασμό στις αρχές των ίσων ευκαιριών και της μη διακριτικής μεταχείρισης·

⁽³⁾ CoR 4843/2020.

⁽⁴⁾ CoR 2167/2020.

38. υπογραμμίζει ότι, κατά τον προγραμματισμό της κατανομής των χρηματοοικονομικών πόρων, θα πρέπει να γίνει μεγαλύτερη χρήση των εκτιμήσεων των διανεμητικών επιπτώσεων, προκειμένου να ληφθεί καλύτερα υπόψη ο αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων και των κοινωνικών επενδύσεων στις διάφορες ομάδες.

Βρυξέλλες, 7 Μαΐου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ
